

МОТИВИ

към проект на наредба за документите за преценка на допустимия риск при избор от осигурено лице на подфонд в универсален пенсионен фонд

Причини, налагащи приемането:

Със Закона за изменение и допълнение на Кодекса за социално осигуряване (ДВ, бр. 27 от 2026 г.) е въведено задължение за пенсионноосигурителното дружество преди сключване на осигурителен договор за участие в универсален пенсионен фонд и във фонд за допълнително доброволно пенсионно осигуряване, в който има подфондове с различен инвестиционен профил, да извърши преценка на степента на допустимия за осигуреното лице инвестиционен риск, посредством попълване на въпросник от лицето, да го запознае с резултатите от тази преценка и да го консултира при избора на подходящ за него подфонд.

Във връзка с това на основание чл. 142а, ал. 3 от Кодекса за социално осигуряване Комисията за финансов надзор (Комисията) трябва да определи с наредба изискванията към формата и съдържанието на документите за преценка на допустимия инвестиционен риск на осигурените лица, преди сключване на договор за участие в универсален пенсионен фонд.

Приемането на наредбата произтича от необходимостта да бъдат създадени единни минимални стандарти относно вида на информацията, събирана от осигурените лица с оглед техния инвестиционен хоризонт, финансови цели, отношение към риска, способността за понасяне на временни колебания в стойността на натрупаните средства, знанията и опита на осигурените лица по отношение на услугите и продуктите с инвестиционен характер, както и за съдържанието на документа с резултатите от извършената преценка за допустимия инвестиционен риск и определяне на рисковия профил на осигурените лица. Регламентирането на тези изисквания има за цел да осигури извършването на обективна, безпристрастна и последователна оценка на допустимия за осигуреното лице инвестиционен риск, която да го подпомогне при избора му на начин на управление на средствата му.

Приемането на наредбата ще допринесе за повишаване защитата на осигурените лица чрез предоставяне на ясна и разбираема информация относно резултатите от оценката на рисковия им профил и характеристиките на различните подфондове, както и за подпомагане на информирания избор във връзка с начина на управление на средствата им.

За реализирането на описаните причини проектът на наредба предвижда:

✓ **Определяне на изискванията относно формата и съдържанието на въпросника за преценка на степента на допустимия инвестиционен риск**

Предлага се попълването и предоставянето на въпросника и документа с резултатите от извършената преценка на степента на допустимия за осигуреното лице инвестиционен риск да се извършва както от служител на пенсионноосигурителното дружество или негов осигурителен посредник, съответно упълномощено лице от осигурителен посредник-юридическо лице, така и по електронен път чрез интернет страницата на пенсионноосигурителното дружество или онлайн платформа или по електронна поща, съобразно избрания от осигуреното лице начин.

Въпросникът е документ, чрез който пенсионноосигурителното дружество ще събира информация от осигуреното лице, необходима за определяне на неговия рисков профил при избора на подфонд в универсален пенсионен фонд. Систематизирането на включените в него въпроси и тяхната логическа последователност трябва да обезпечат получаването на достатъчна и надеждна информация за осигуреното лице, която позволява извършването на обективна преценка на допустимия за него инвестиционен риск и определяне на рисковия му профил. Във връзка с това е предложено във въпросниците да бъдат оценявани и основни фактори като възрастта на осигуреното лице, целите и предпочитанията му по отношение на управлението на пенсионните му спестявания, отношението му към инвестиционния риск, способността му да понася временни колебания в стойността на натрупаните средства, значението на средствата по индивидуалната му партида за бъдещите доходи след пенсиониране, както и неговите знания и опит по отношение на инвестиционните услуги и продукти. Проектът въвежда изисквания въпросите да бъдат формулирани ясно и разбираемо, без внушения и насочване на лицата към определен инвестиционен избор с цел обезпечаване на обективната оценка на допустимия инвестиционен риск.

✓ **Определяне на изискванията относно формата и съдържанието на документа за резултатите от извършената преценка на допустимия за осигуреното лице инвестиционен риск**

Документът за резултатите от преценката на допустимия за осигуреното лице инвестиционен риск се изготвя въз основа на информацията, предоставена от него чрез въпросника, и съдържа прилаганата от пенсионноосигурителното дружество скала за оценка на резултата от попълнения въпросник, извършената оценка, определяне на съответната рискова категория и инвестиционен профил на лицето, както и приложимите

ограничения, свързани с индивидуалните характеристики на лицето, както и информация за подходящия за лицето подфонд в универсалния пенсионен фонд.

Регламентирането на изискванията към формата и съдържанието на документите по чл. 142а, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване с проекта на наредба има за цел да подпомогне пенсионноосигурителните дружества при изготвянето на собствени образци на тези документи, както и да създаде базова рамка за съдържанието им, без да ограничава възможността им да прилагат собствени методологии за оценка за допустимия инвестиционен риск и определяне на рисковия профил на осигурените лица.

Цели, които се поставят с приемането на наредбата:

С проекта на наредба се цели определяне на минимални изисквания към формата и съдържанието на документите, използвани при преценката на допустимия инвестиционен риск на осигурените лица в универсалните пенсионни фондове, така че изборът на начин на управление на средствата им да се основава на обективна и надеждна оценка на техните индивидуални характеристики и предпочитания.

Наредбата има за цел да осигури събирането на достатъчна и релевантна информация от осигуреното лице чрез попълване на въпросник, която да гарантира, че процесът по оценка на допустимия инвестиционен риск и определяне на рисковия профил на осигурените лица ще се извършва по ясен, обективен и прозрачен начин. Определянето на изискванията към съдържанието на документите по чл. 142а, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване има за цел да ограничи възможностите за субективен подход при определянето на допустимия за осигуреното лице инвестиционен риск при инвестиране на средствата от индивидуалната му партия в универсален пенсионен фонд.

С наредбата се цели също повишаване на информираността и защитата на осигурените лица при избора на начина на управление на средствата им, като се създават необходимите условия за вземане на информирано решение и разбиране на връзката между очакваната доходност и поемания инвестиционен риск.

С наредбата се обезпечават последователното прилагане на нормативните изисквания от пенсионноосигурителните дружества.

Очаквани резултати от прилагането:

В резултат от приемането на наредбата се очаква да бъде осигурено еднакво и последователно прилагане на законовото задължение на пенсионноосигурителните дружества за извършване на преценка на допустимия инвестиционен риск и определяне

на рисковия профил на осигурените лица преди избор на подфонд в универсален пенсионен фонд.

Уредбата ще допринесе за по-добра защита на осигурените лица при въвеждането на мултифондовия модел в универсалните пенсионни фондове. Очаква се наредбата да повиши ефективността и прозрачността на процеса по избор на подфонд в универсален пенсионен фонд чрез въвеждане на обективни критерии за извършване на оценка на рисковия толеранс на осигурените лица.

Приемането на наредбата ще повиши информираността на осигурените лица и доверието в капиталовото пенсионно осигуряване.

Финансови и други средства, необходими за прилагането на новата уредба:

Прилагането на проекта на наредба не е свързано с допълнителни разходи за пенсионноосигурителните дружества извън тези, произтичащи от настъпилите промени на законово ниво.

Предложеният проект на наредба не е свързан с допълнителни разходи за бюджета на Комисията и не е необходимо осигуряване на допълнителни разходи/трансфери/други плащания.

Анализ на съответствието с правото на Европейския съюз:

Проектът е съобразен с общите принципи на правото на Европейския съюз, включително принципите на правна сигурност, пропорционалност и недискриминация. Предвидените изисквания са ограничени до необходимото за гарантиране на професионалната компетентност на лицата, осъществяващи дейност по осигурително посредничество и ефективно упражняване на надзорните правомощия на Комисията.

Материята, предмет на регулиране с проекта на наредба, попада в обхвата на националната компетентност в областта на допълнителното пенсионно осигуряване и осъществяването на надзор върху дейността на пенсионноосигурителните дружества и лицата, чрез които те извършват осигурително посредничество.

Проектът на наредба не съдържа разпоредби, които транспонират акт на правото на Европейския съюз или представляват мерки за осигуряване изпълнението на такъв акт, поради което не е приложена справка за съответствието с правото на Европейския съюз. Същевременно разпоредбите не създават необосновани пречки пред свободното движение на услуги или капитали и не въвеждат административна тежест извън необходимата за постигане на целите на закона.

На основание чл. 6 от Правилата за нормативна дейност на Комисията за финансов надзор проектът на наредба, заедно с мотивите, се публикува на интернет страницата на Комисията, като срокът за предложения и становища по проекта на наредба, публикуван за обществени консултации, е 30-дневен.